

ВІДГУК

Рецензента, кандидата педагогічних наук, доцента,
доцента кафедри акторської майстерності
Запорізького національного університету,
заслуженого діяча мистецтв України Гринь Л.О.
на дисертацію Кривошеєвої Ольги Володимирівни
“Організаційно-педагогічні умови використання ігрового тренінгу в
професійній підготовці майбутнього актора”,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Актуальність теми дослідження, здійсненого Кривошеєвою О.В., зумовлена пошуком нових форм і методів навчання процесу підготовки майбутнього актора до професійної діяльності. Акторська майстерність формується засобами ігрового тренінгу як навчальної форми. Значна кількість розроблених тренінгових вправ надає викладачам широкі можливості для їхнього використання в освітньому процесі. Проте ключовим аспектом є не вибір конкретних тренінгових вправ, а розробка системної ефективної моделі їхнього застосування, а також визначення організаційно-педагогічних умов професійної підготовки.

Зв'язок роботи з науковими програмами, темами, планами. Дисертаційна робота виконана відповідно до тематичного плану наукових досліджень кафедри педагогіки і психології освітньої діяльності «Психолого-педагогічні засади формування і розвитку компетентностей суб'єктів освітнього простору в умовах євроінтеграції (№ державної реєстрації 0121 U 112155) та кафедри акторської майстерності «Науково-методичні засади професійної підготовки та виховання майбутнього актора в закладах вищої освіти» Запорізького національного університету.

Наукова новизна. Оцінюючи роботу за параметрами новизни, зазначимо, що дисертанткою Кривошеєвою Ольгою Володимирівною вперше досліджено проблему застосування ігрового тренінгу в професійній підготовці майбутнього актора; розроблено й теоретично

обґрунтовано організаційно-педагогічні умови, спрямовані на формування готовності майбутнього актора до професійної діяльності, а саме: формування акторського інтелекту як визначальної професійної характеристики майбутнього актора; створення ігрового стану в процесі формування й розвитку акторської майстерності майбутнього фахівця; впровадження алгоритму застосування ігрового тренінгу в професійну підготовку майбутнього актора; розроблено й охарактеризовано алгоритм застосування ігрового тренінгу в професійній підготовці майбутнього актора; визначено дефініції понять «ігровий акторський тренінг», «акторський інтелект», «ігровий стан актора»; розроблено архітектоніку акторського інтелекту.

Практична значущість роботи полягає в оновленні й модернізації практики застосування ігрового тренінгу в освітньому процесі: впровадження в професійну підготовку майбутніх акторів науково-методичних комплексів навчальних дисциплін «Майстерність актора», «Тренінг із майстерності актора»; методик формування загальнопрофесійних і специфічно-професійних знань; курсу лекцій і практикуму з формування акторського інтелекту; застосування алгоритму впровадження ігрового тренінгу в освітній процес; у розробці та практичному застосуванні науково-методичного видання «Діагностика сформованості готовності майбутнього актора до професійної діяльності», яке є комплексним ресурсом, що містить компоненти, критерії, показники для діагностики здатностей до професійної діяльності.

Робота має важливе практичне значення. Розроблений авторкою алгоритм впровадження використання ігрового тренінгу спрямований на формування готовності майбутнього актора до професійної діяльності довів свою ефективність та підтверджений експериментально. Безперечною практичною значущістю є те, що здобутки авторки використовують у процесі підготовки майбутніх фахівців Запорізького

національного університету, Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського, Львівського національного університету імені Івана Франка, Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Впровадження результатів роботи в діяльність зазначених закладів вищої освіти підтверджено відповідними довідками.

Основні результати дисертаційного дослідження можуть бути застосовані в подальших наукових і методичних розробках, спрямованих на підвищення якості професійної підготовки майбутніх акторів і вдосконалення підготовки фахівців у інших галузях мистецтва. Вони також можуть слугувати основою для підвищення кваліфікації і перепідготовки мистецько-педагогічних кадрів, що сприятиме зростанню професійного рівня освітнього середовища в цілому.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій.

Наукові положення дисертації, найбільш суттєві результати, що були одержані здобувачкою, достатньою мірою обґрунтовані, відповідають меті та завданням роботи, викладені у загальних висновках та висвітлені в опублікованих працях дисертантки. Ступінь обґрунтованості й достовірності наукових положень і висновків є достатнім та забезпечується логічною структурою роботи, її цілісністю, послідовним представленням матеріалу, а також комплексним розкриттям проблеми дослідження. Обрані методи (теоретичні, емпіричні і статистичні) дозволили вирішити завдання дослідження, що, безумовно, є позитивною рисою дисертації. Розроблені в дисертації наукові положення, висновки й рекомендації дають можливість більш системно, комплексно та ефективно вирішувати завдання формування готовності майбутнього актора до професійної діяльності.

Характеристика основних положень роботи.

Робота Кривошеєвої О. В. має продуману структуру. Вона складається з трьох розділів, кожний з яких можна вважати внеском у вирішення проблеми формування готовності майбутнього актора до професійної діяльності. У вступі до дисертації визначено сутність проблеми та обґрунтовано її актуальність. П'ять сформульованих завдань конкретизують загальну мету дослідження – теоретичне обґрунтування та експериментальна перевірка ефективності організаційно-педагогічних умов використання ігрового тренінгу у професійній підготовці майбутнього актора. У першому розділі «Теоретичні засади використання ігрового тренінгу в професійній підготовці майбутнього актора» вивчено гру як педагогічний феномен культури, представлено становлення ігрового тренінгу у європейському контексті, розглянуто та проаналізовано освітньо-професійні програми чотирьох закладів вищої освіти України, визначено компоненти (мотиваційний, когнітивний, діяльнісно-ігровий, особистісно-професійний), відповідні критерії (мотиваційно-ціннісний, когнітивно-тезаурусний, професійно-ігровий, інтроспективний) та показники готовності майбутнього актора до професійної діяльності. На основі наукового аналізу різних джерел переконливо обґрунтовано важливість використання гри (ігрового тренінгу) у формуванні готовності майбутнього актора до професійної діяльності.

У другому розділі «Організаційно-педагогічні умови впровадження ігрового тренінгу в професійну підготовку майбутнього актора» авторка розкриває сутність організаційно-педагогічних умов формування готовності актора до професійної діяльності, презентує алгоритм впровадження ігрового тренінгу у освітній процес. Безумовним здобутком Кривошеєвої О. В. є авторське визначення дефініцій «акторський

інтелект», «ігровий стан» та «ігровий акторський тренінг». Формування акторського інтелекту як визначальної професійної характеристики майбутнього актора було обрано однією з організаційно-педагогічних умов та детально представлене у «архітектоніці акторського інтелекту». Даний феномен сприяє всебічному розвитку майбутнього актора, що відповідає сучасним стандартам та визначає орієнтири для подальших досліджень, пов'язаних з удосконаленням освітнього процесу, спрямованого на формування готовності майбутнього актора до професійної діяльності. Це надає дисертації вагомості.

У третьому розділі «Експериментальна перевірка ефективності організаційно-педагогічних умов використання ігрового тренінгу в професійній підготовці майбутнього актора» окреслюються загальні питання організації експериментального дослідження, характеризуються методи його проведення, презентується впровадження організаційно-педагогічних умов у процес професійної підготовки майбутнього актора та наводяться якісні й кількісні результати дослідження. У розділі наведено діагностичний інструментарій дослідження, який міститься в авторському науковому виданні здобувачки «Діагностика сформованості готовності майбутнього актора до професійної діяльності». Висновки до розділів роботи й загальні висновки дисертації чітко сформульовані та послідовні. Список використаних джерел значний (178 позицій) та містить велику кількість іноземних джерел (90 позицій), що свідчить про глибоке та всебічне опрацювання авторкою досліджуваної проблеми.

Повнота викладення матеріалів дисертації в роботах, які опубліковані автором.

Ступінь вірогідності отриманих Кривошесвою О.В. результатів забезпечується достатньою апробаційною базою. Результати дослідження, його основні висновки й рекомендації обговорювалися на наукових,

науково-практичних конференціях та семінарах різного рівня. Результати дисертаційної роботи висвітлено у достатній кількості наукових результатах - 18 публікацій, із них: 1 – розділ у колективній зарубіжній монографії; 8 – статті в наукових виданнях (зокрема 4 статті – наукові фахові видання України; 3 – статті в наукових збірниках; 1 – у зарубіжному виданні Web of Sciene), 10 – матеріали конференцій, 1 – наукове видання.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків і списку використаних джерел (178 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 300 сторінок (14 авт. арк.), із них основний текст – 185 сторінок (8,1 авт. арк.). Робота містить 9 рисунків і 14 таблиць.

Зазначене вище дозволяє стверджувати, що представлена дисертаційна робота є самостійним, завершеним науковим дослідженням, результати якого мають значення для розвитку теорії та методики професійної освіти України.

Дотримання академічної доброчесності, відповідність анотації основним положенням дисертації.

Експертиза тексту дисертаційного дослідження та його результатів (висновків, пропозицій, рекомендацій) дає підстави стверджувати, що О.В.Кривошеєвою було дотримано загальних вимог та вимог академічної доброчесності. Дисертанткою відповідним чином оформлені посилання на літературні джерела. Анотація поданого дисертаційного дослідження є чіткою характеристикою роботи, відображає мету та новизну наукової праці. Зміст анотації не містить інформацію, яка була б відсутня у тексті дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

1. У дослідженні дуже коротко представлена сутність та особливості тренування елементів акторської психофізики засобами ігрового тренінгу. На нашу думку, було б доцільно розкрити головні особливості та відмінності між запропонованими методами більш детально.
2. Доцільно було б навести конкретні приклади вправ у застосуванні імпровізації, які викликали в студентів велике зацікавлення, але також призвели до труднощів, пов'язаних з прийняттям їхніх власних творчих невдач. Які саме вправи це були і в чому була їх особливість, чим запропоновані вправи відрізнялися від тих, які використовують сучасні вітчизняні педагоги-дослідники.
3. Недостатньо розкритим, на нашу думку, є участь запрошених експертів на I та II етапах, яка сприяла підвищенню когнітивної глибини й поліпшенню якості освітнього контенту, що відповідно отримало схвальне визнання від учасників освітнього процесу. Варто було б конкретизувати, які саме фахівці залучалися, які лекції чи тренінги були ними проведені та який мали вплив на студентів.

Висновок про відповідність дисертації вимогам “Порядку присудження наукових ступенів”. Дисертаційна робота О.В.Кривошеєвої на тему “Організаційно-педагогічні умови використання ігрового тренінгу в професійній підготовці майбутнього актора” за актуальністю, новизною теоретичних результатів, високим рівнем проведених досліджень відповідає вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017р. №40 (зі змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019р.); п.10 “Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії”, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019р. №167,

Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022р. № 44 “Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії” (зі змінами, внесеними відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022р. № 341), а її автор **Ольга Володимирівна Кривошеєва** заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), 01 Освіта/Педагогіка.

Рецензент:

кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри акторської майстерності
Запорізького національного університету,
заслужений діяч мистецтв України



Лілія Гринь